BANKLARDA BUXGALTERIYA HISOBI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI

Toshkent amaliy fanlar universiteti Iqtisodiyot fakulteti Bank Ishi va Audit ta’lim yo’nalishi talabasi Muxtorova Muxlisa Anvarjon qizi

@dmuxtorova18@gmail.com

+998931477949

Toshkent amaliy fanlar universiteti Iqtisodiyot fakulteti “Bank va moliya” kafedrasi o’qituvchisi Karimova Shohida Zaynobiddinovna

+99899921-05-01

Annotatsiya

Mazkur maqolada tijorat banklarida buxgalteriya hisobi tizimini raqamlashtirish jarayoni va uning samaradorligi tahlil qilingan. Bank sektorida raqamli texnologiyalarning joriy etilishi buxgalteriya jarayonlarini avtomatlashtirish, ma’lumotlarni tezkor qayta ishlash hamda moliyaviy hisobotlarning aniqligini oshirishga xizmat qilmoqda. Tadqiqot davomida raqamli tizimlarning bank operatsiyalariga ta’siri, ichki nazorat mexanizmlarining takomillashuvi va moliyaviy axborotlar shaffofligi o‘rganildi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, buxgalteriya jarayonlarini raqamlashtirish bank faoliyatining samaradorligini oshiradi, xatoliklarni kamaytiradi hamda qaror qabul qilish jarayonini tezlashtiradi.

Kalit so‘zlar: tijorat banklari, buxgalteriya hisobi, raqamlashtirish, moliyaviy hisobot, avtomatlashtirish, ichki nazorat, bank tizimi, raqamli texnologiyalar, samaradorlik, axborot tizimlari

Kirish

Hozirgi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklari faoliyati tobora murakkablashib, tezkorlik va aniqlikni talab qilmoqda. Bank tizimi har bir mamlakat iqtisodiyotining muhim bo‘g‘ini bo‘lib, uning barqarorligi va samaradorligi to‘g‘ridan-to‘g‘ri moliyaviy oqimlarning to‘g‘ri boshqarilishiga

bog‘liqdir. Shu jihatdan buxgalteriya hisobi bank faoliyatining eng asosiy axborot manbalaridan biri hisoblanadi, chunki u moliyaviy operatsiyalarni qayd etish, tahlil qilish va hisobotlarni shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi.

An’anaviy buxgalteriya tizimlari ko‘p hollarda qo‘lda bajariladigan jarayonlarga asoslangan bo‘lib, bu esa xatoliklar, kechikishlar va ma’lumotlarni qayta ishlashda noaniqliklarni keltirib chiqarishi mumkin. Zamonaviy iqtisodiy sharoitda esa bunday yondashuv banklarning raqobatbardoshligini pasaytiradi. Shu sababli bugungi kunda tijorat banklarida buxgalteriya hisobi tizimini raqamlashtirish dolzarb masalaga aylangan.

Raqamli texnologiyalar, jumladan avtomatlashtirilgan buxgalteriya dasturlari, sun’iy intellekt, katta ma’lumotlar (Big Data) va bulutli tizimlar bank sohasida keng joriy etilmoqda. Ushbu texnologiyalar moliyaviy operatsiyalarni real vaqt rejimida kuzatish, tezkor hisobot tayyorlash va inson omilidan kelib chiqadigan xatolarni kamaytirishga xizmat qiladi. Natijada banklarda moliyaviy axborotlarning aniqligi va ishonchliligi sezilarli darajada oshadi.

Bundan tashqari, raqamlashtirish jarayoni banklarning ichki nazorat tizimini ham kuchaytiradi. Har bir operatsiya elektron tarzda qayd etilishi sababli, nazorat va audit jarayonlari ancha shaffof va samarali bo‘ladi. Bu esa korrupsiya xavfini kamaytirish hamda moliyaviy intizomni mustahkamlashga yordam beradi.

Shuningdek, raqamli buxgalteriya tizimlari bank boshqaruvida qaror qabul qilish jarayonini ham tezlashtiradi. Rahbariyat real vaqt rejimidagi ma’lumotlarga asoslanib, strategik qarorlar qabul qilish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Bu esa bank faoliyatining moslashuvchanligi va samaradorligini oshiradi.

Ushbu maqolaning maqsadi tijorat banklarida buxgalteriya hisobi tizimini raqamlashtirish jarayonini o‘rganish hamda uning samaradorlikka ta’sirini tahlil qilishdan iboratdir. Tadqiqot davomida raqamli texnologiyalarning afzalliklari, amaliy natijalari va mavjud muammolar yoritiladi.

Xulosa

Tijorat banklarida buxgalteriya hisobi tizimini raqamlashtirish bugungi kunda nafaqat zamonaviy tendensiya, balki zaruratga aylangan jarayon hisoblanadi. O‘tkazilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, raqamli texnologiyalarni joriy etish bank faoliyatining barcha bosqichlarida sezilarli ijobiy o‘zgarishlarni yuzaga keltiradi.

Avvalo, buxgalteriya jarayonlarining avtomatlashtirilishi inson omiliga bog‘liq xatolarni kamaytiradi va ma’lumotlar aniqligini oshiradi. Bu esa moliyaviy hisobotlarning ishonchliligini ta’minlaydi. Ikkinchidan, raqamli tizimlar orqali operatsiyalarni real vaqt rejimida kuzatish imkoniyati paydo bo‘ladi, bu esa bank ichki nazorat tizimining samaradorligini oshiradi.

Shuningdek, raqamlashtirish banklarning operatsion xarajatlarini kamaytirishga ham yordam beradi. Qog‘oz hujjatlar aylanishining qisqarishi, jarayonlarning avtomatlashtirilishi va resurslardan oqilona foydalanish iqtisodiy jihatdan sezilarli foyda keltiradi. Bundan tashqari, tezkor ma’lumot almashinuvi bank mijozlariga ko‘rsatiladigan xizmat sifatini yaxshilaydi.

Yana bir muhim jihat shuki, raqamli buxgalteriya tizimlari bank rahbariyatiga strategik qarorlar qabul qilishda katta yordam beradi. Chunki aniq va tezkor moliyaviy ma’lumotlar asosida boshqaruv jarayonlarini samarali tashkil etish mumkin bo‘ladi. Bu esa bankning umumiy raqobatbardoshligini oshiradi.

Shu bilan birga, raqamlashtirish jarayonida kiberxavfsizlik, dasturiy ta’minotga bog‘liqlik va malakali kadrlar yetishmasligi kabi muammolar ham mavjud. Ushbu muammolarni hal qilish uchun banklar doimiy ravishda texnologik yangilanishlar kiritishi, xodimlarni qayta tayyorlash va xavfsizlik tizimlarini kuchaytirishi lozim.

Xulosa qilib aytganda, tijorat banklarida buxgalteriya hisobi tizimini raqamlashtirish bank faoliyatining samaradorligini oshirish, moliyaviy barqarorlikni ta’minlash va xizmat sifatini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega.

Kelajakda ushbu yo‘nalishda yanada ilg‘or texnologiyalarni joriy etish bank sektorining rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1.Гафурова Д. Р., Джалалов Ж. М. Управление инновациями в сфере информационно-коммуникационных технологий //International Journal of Innovative Technologies in Economy. – 2018. – №. 1 (13). – С. 83-87.

2.Ramazanovna G. D. ROLE OF INNOVATION IN THE SPHERE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES //Archive of Conferences. – 2021. – С. 6-9.

3.Ramazanovna G. D. The role of innovation management in universities in increasing the competiveness of the national economy. Nashrlar, 1 (1), 17–19 [Электронный ресурс].

4.Ramazanovna G. D. ANALYSIS OF THE REFORMS IMPLEMENTED IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM OF THE REPUBLIC //Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting. – 2024. – Т. 4. – №. 03. – С. 249-255.